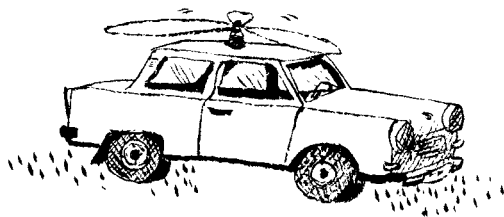

ENSIMMÄINEN PÄIVÄ

1.

Tammi oli yksi Taivassalon ja luultavasti Suomen vanhimmista. Yliopiston tutkijat arvioivat sen iäksi noin 670 vuotta. Jos Taivassalon alakoulun ekaluokkalaiset olisi laitettu käsi kädessä piiriin puun ympärille, ensimmäinen ja viimeinen eivät olisi ylettyneet toisiinsa: puu oli ympärysmitaltaan kahdeksan metriä. Tammi kohosi parinkymmenen metrin korkeuteen, ja sen kädet olivat paksut kuin amerikkalaisen miehen pohkeet, kaarna oli syväuurteista niin kuin vanhuksella kuuluu ollakin. Se söi elinvoimaa ympäriltään, eikä sen oksiston alla kasvanut juuri muu kuin heinä, sekin niukkana ja kituliaana.

Se oli komea puu, maisemapuu, paikallaan jo Pähkinäsaaren rauhasta saakka. Rauhoitettu. Nähtävyyks, vaikka yksityisalueella, ja Maija rakasti puutaan. Joka kesä hän teki puun lehdistä vihdan, mikä oli hankalaa, koska oksat olivat korkealla ja piti käyttää tikapuita. Kerran ne olivat kaatuneet ja hän oli nyrjäyttänyt nilkkansa. Revenneet ristisiteet olivat kuitenkin pieni hinta traditiosta. Tammenlehvävihta oli aivan yhtä hyvä kuin koivuinenkin. Maija piti siitä, ettei tehnyt asioita niin kuin kaikki muut. Kyse oli pienistä valinnoista. Hän ei ajatellut sen olevan erikoisuudentavoittelua, hänestä vain tuntui siltä, että jos muut

kääntyivät oikealle, vasemmalta löytyisi jotain kiinnostavampaa.

Maija ajoi pienen kaivinkoneensa tammen lehvien alle ja ryhtyi kaivamaan. Hän oli tottumaton käsittelemään konetta, mutta nautti siitä, kuinka kauha hetken levottomasti sätkittyään totteli ja pureutui maahan. Hänellä oli tuuria, eikä eteen osunut suuria juuria. Pienemmät kauha katkaisi kuin verisuonet. Hän oli tarkka, tiesi mitä halusi. Kuopan piti olla kaksi metriä pitkä, 80 senttiä leveä ja metrin syvä. Se saisi luvan riittää. Syvämpi olisi vaarallinen ja voisi sortua. Ja muutenkin: ei tässä kaivoa oltu tekemässä. Mökillä oli jo porakaivo. Sen oli hänen isänsä aikoinaan kaivauttanut.

Maija siirsi kaivamansa maan kasaan kuopan vasemmalle puolelle. Maa oli hiekkapitoista multaa, jossa oli pieniä kiviä seassa. Mullan alta alkoi savi, joka oli sinertävää ja kaunispintaista, sellaista jota teki mieli koskettaa tai ehkä maistaa. Maan ihoa. Maija veisteli savesta siivuja niin kuin olisi leikannut palvikinkkua. Savi oli kovaa ja lohkesi kuopan reunoista pitkinä ohuina riekaleina. Lapio ei olisi purrut siihen.

Koneet olivat älyn voitto lihaksista. Ei tarvinnut riehua, jos oli viisas. Riitti kun väänsi ohjaussauvaa. Maijan mielestä oli aina pieni älyllinen tappio kun hiki virtasi. Aivot ovat ihmisen tärkein elin, niillä luodaan ja ratkotaan ongelmat. Maijasta kaivinkone oli myös kaunis. Sen runko oli turkoosi ja pyöristetty, niin että maailman kulmikkaus ei harmaassa ohjaushytissä haitannut. Penkki oli pehmeä ja hytissä oli radiokin. Vehjettä kutsuttiin pienkaivinkoneeksi, mutta kyllä sellaisella kelpaisi kaivaa vaikka Saimaalle toinen kanava. Harmi, ettei se ollut oma vaan tätä viikonloppua varten vuokralla.

Kun Maija oli saanut kuopan valmiiksi, hän laski kauhan maahan ja sammutti koneen. Hän kurkisti kaivantoonsa, totesi sen kelvolliseksi, kyykistyi sitten reunalle ja heilautti itsensä alas. Pudotus ei ollut korkea. Hän asettui kuopan pohjalle selälleen ja kuvitteli, millaista olisi olla kuollut. Ei sitä voinut tietää. Kuolema on ainutlaatuinen kokemus siinä kuin syntyminenkin. Se, mikä jää niiden väliin, on toisella tavalla ihmeellistä.

Tammen valtavat oksat kaareutuivat hänen yllään. Heinäkuun taivas pilkahteli niiden välissä. Sinistä ja valkoista ja vihreää, rungon ruskeaa. Siinä oli hyvä maata, turvallista. Savi hohkasi viileää ja tuoksui vienosti jollekin. Maija ei saanut heti mieleensä mille. Kiveksille, hän päätti. Maija ei tiennyt miksi, mutta oli varma asiasta. Hän liu'utti kättään kuopan seinämää pitkin. Siinä oli kauhan hampaiden jäljet. Oikeuspatologi voisi päätellä puremajäljistä kaikenlaista, ehkä jopa minikaivurin vuosimallin.

Vieraat tulisivat kohta, hänen pitäisi nousta. Oli vaikea irrottautua tästä hetkestä. Hän ajatteli, miten yöllä kuopasta näkisi pilkahduksen tähdistä. Hän oli aina pitänyt niistä, niiden määrättömyydestä ja käsittämättömyydestä. Oli kiehtova ajatus, että vaikka hän kuinka tutkisi tai ajattelisi maailmankaikkeutta, galaksit eivät antautuisi hänelle. Ikinä hän ei ymmärtäisi niitä, hän voisi vain katsoa ja sanoa, että jaa jaa, kaukana ovat.

Maija hengitti syvään, keräsi voimaa – tämä olisi erityinen viikonloppu, riittäisi murhetta ja iloa. Hän pakotti kasvoilleen leveän hymyn, josta hänet tunnettiin. Hän ottaisi vieraat vastaan ja loisi hyvän tunnelman – se pitää luoda, ei se yksin synny. Siinä hän oli taitava. Ikävät asiat täytyy jättää nurkkaan odottamaan. Sieltä ne voi ottaa tahtoessaan mukaan kun viikonloppu on ohi. Tai voi ne jättää sinnekin,

vaikka usein murheet jotenkin huomaamatta takertuvat housunlahkeeseen kuin risu.

Hän nousi ylös, pudisti multapölyn vaatteistaan, loi viimeisen katsauksen kaivantoonsa, nyökkäsi hyväksyvästi ja palasi mökille keittämään espressot. Vielä tuvan ikkunasta hän vilkaisi tammea, jota hän katseli aina syödessään. Nyt siellä näkyi myös kaivinkone sekä kummun verran maata. Vuosikymmen sitten, kun Tarmoa juhlittiin ensimmäisen kerran, ei ollut espressokeittämiä, ei ainakaan näin hienoja.

Kymmenen vuotta oli myös lähes neljäsosa hänen elämänsä. Jokaisen vuoden lopulla hän mietti, mikä oli ollut sen vuoden tärkein asia tai tapahtuma. Jos perättäisinä vuosina ei ollut mitään nimettävää, ne vuodet olivat menneet hukkaan. Hänen vuosissaan oli valinnanvaikeutta tärkeimmän asian suhteen. Se oli huojentavaa.

Maija kietaisi hiuksensa poninhännälle ja vilkaisi peilistä niiden harmautta. Hän ei ryhtyisi värjäämään. Harmaa oli hyvä väri siinä kuin mikä tahansa.

Olisi hauska nähdä muut jälleen.